

je, da ponekod nižji duhovniki ne dobivajo zadosti plače, nasprotno pa je res, da so višja mesta silno mastna. Nimamo nič proti temu, da premalo plačani dobe, kar jim gre, a to bi imeli utrpeti oni duhovniški tovariši, ki imajo nesorazmerno velike dohodke. In tako bi po davčnih zakonih tudi imelo biti: bogati verski zavodi, mastne fare itd. bi imele plačati davke v verski zaklad, iz katerega se potem plačujejo nižji duhovniki. A ti davčni zakoni se visokim cerkvenim gospodom na ljubo ne izvajajo zadosti strogo, med tem ko navadnega davkoplačevalca pritisnejo za vsak vinar. Ker državna oblast cerkvenim bogatinom odmerja davke tako nezakonito nizko, danes v resnici verski zaklad ne zadošča in plačati bodo morali kongruo drugi davkoplačevalci. Dr. Tavčar je govoril proti zvišanju kongruo, nakar ga je klerikalni posl. Šuklje na prav neslan način osebno napadel, a dr. Tavčar ga je dostojno in uspešno zavrnil. Prepis slovenskih poslancev je močno ugajal Nemcem, brž so se vmešali vanj in hujskali. Posebno dr. Žitnika so občutno zadeli, ko so mu očitali, da je lagal pod častno besedo.

Ministerski predsednik Gauč je podal v poslanski zbornici zanimive izjave: Čehom in Nemcem je obljubil vseučilišča na Moravskem, Slovencem seveda prav nič! Obljubil je, da se bo odslej oziralo pri nastavljanju uradnikov na narodnost prebivalstva, da torej ne bodo postavljali Nemcev v češke kraje in narobe. Dalje bo predložila zakon, s katerim naj se uvede v vse urade po Češkem in Moravskem tudi češčina, ne le za občevanje s strankami, ampak tudi za

občevanje uradov z drugimi uradi, za celo notranje uradovanje! In pri nas? Nemški, nam čisto tuji uradniki in uradna nemščina se šopirijo in nam vsiljujejo povsod. Ravnotako se človeku zdi, kakor da bi Slovenci sploh nobenih poslancev ne imeli.

Ogersko. Po dolgem iskanju se je posrečilo cesarju najti zvestega moža, ki se upa zastopati želje in mnenje cesarja napram večini ogerskih poslancev: 72-letni feldcajgmajster Fejervari je sestavil novo ministrstvo. Akoravno je izjavil, da smatra za edino svojo nalogo, da posreduje med kraljem in poslanci, mu je zbornica dala ostro nezaupnico in ga opsovala. Niti cesarjevega pisma niso hoteli poslušati. Fejervari je državni zbor odgodil do 15. kimovca. Zbornica pa se ni takoj razšla, ampak še 2 uri zborovala in sprejela predlog barona Banfi-ja, ki povdarja, da naj vlada nikar ne poskusi letos potrditi koga v vojake ali pobirati kak davek, da se ne sme z nikomur pogajati o trgovskih pogodbah, da tudi ne sme izplačati nobenega denarja več za avstro-ogersko armado!

Rusija. Car je zatrdno obljubil zaupnikom ruskih mest in zemstev, da bode dal Rusiji ustavo.

Papež in Slovenci. Vprašanje o staroslovenski službi božji se „pretresuje“ v Rimu od komisije do komisije. Že danes je gotovo, da se staro slovensko pravo ne razširi. Papež je podelil odlikovanje grofu Marenziju, onemu uradniku na tržaškem namestništvu, ki je proti slovenskim Ricmanjcem nastopal tako ostro.

Listek.

Narodne šege in navade starih Vipavcev.

Priobčil Ciril Premrl.

(Dalje).

Nekatere teh šeg in navad so se ohranile deloma istotake, deloma v nekoliko izpremenjeni obliki do današnjega dne. Nekaj posebnosti je bilo, če se je poročil kak vdovec ali vdova. Če se je vdovec poročil, so prišli možje iz cele soseske z vsakovrstnimi inštrumenti, ki bobne, hršče, piskajo ali cvilijo, tedaj s ponvami, škafi, lonci, pokrvačami, piščalmi itd. in so mu napravili zvečer pod oknom „mačjo godbo“. S tem pa ga niso zabavali le en večer, ampak noč za nočjo, tudi cel teden ali mesec, dokler se ni z njimi pogodil in jim dal za en ali dva čebra vina. Če se je pa poročila vdova, so ji napravile ženske enako podoknico, le da se je bilo z njimi lažje pogoditi, ker so se zadovoljile navadno že s pol čebrom vina. Ženske so bile bolj previdne in so si mislile, da pridejo mogoče same v isti položaj, če bi jim umrl mož in če bi se hotele drugič poročiti; zato so manj zahtevale. Mogoče

tudi, da niso hotele veljati za pijanke, ali pa da so imele manj denarja nego možki in zato niso mogle za toliko vina dati. S to razvado seveda niso bili vsi zadovoljni. O tem nam priča zanimiva pritožba šembijske občine zoper vipavskega grofa, ki so jo poslali Šembici l. 1604. nadvojvodi Ferdinandu v Gradec. Kakor drugod, pravijo Šembici v tej pritožbi, je tudi pri nas navada, da se kak vdovec drugič oženi. To ni po našem mnenju nič hudega. Toda pred par leti se je vselila pri nas in tudi po sosednjih vaseh grda razvada, ki je zoper vse božje in človeške postave. Zvečer mu pridejo drugi možje pod okno razbijat in to noč za nočjo, da je cel trg pokoncu in da ne more nihče spati. Že večkrat smo razgrajače posvarili, toda brez uspeha. Ko se je pred kratkim zopet primeril tak slučaj, smo dali nemirneže, ki niso hoteli nehati, zapreti. A kaj se zgodi! Ko grof za to zve, pokliče naše občinske predstojnike predse v Rihenberg in od tam jih ni že cel mesec dni več nazaj. Zaprti so, ker trdi grof, da ima le on pravico, ljudi zapirati, naši občinski možje pa ne. In za to prosijo Šembici nadvojvodo pomoči, da bi zopet dobili nazaj glave svoje občine.

Če so zvedeli fantje za kako deklo, ki je že prekoračila trideseto leto, pa ni bila še nikomu obljudljena, tedaj se jim je morala odkupiti. Če tega ni storila je

Odstavljen kralj. Norvegi so svojega dosedanjega kralja odstavili. En čas je malo ugovarjal, ko je pa razvidel, da nič ne pomaga, se je vdal.

Rusko-japonska vojna.

Po groznem ruskem porazu pri Cušimi, se je ves svet povpraševal, kaj bo zdaj? Ako se vojna nadaljuje bo to le Japonski v prid, Rusom pa v škodo. Ni namreč misliti, da bi dobili Rusi kakih znatnih vspehov, naj je že vrhovni poveljnik Linjevič ali kak drugi. Zgodovina vojne govori zato. Zanimivo pa je, da se zavzema za mir najbolj predsednik združenih držav severoameriških, Roosevelt. Severna Amerika je namreč dobila v zadnji vojni s Španijo otočje Filipine, katero je bilo prej v španskih rokah. Kakor hitro premaga Japonska Rusko do dobra, dobi takoreč vodstvo mongolskih azijskih narodov v roke in potem bi bilo v kratkem z evropskim vplivom in s tem tudi z ameriškim pri kraju.

Rumena nevarnost postane nekaj pozitivnega. Japonska, zmagonosna in samozavestna, si stavi potem nalogo preustrojiti Kitajsko in postaviti evropski vojni sili nasproti mongolsko. Gospodstvo sveta bi ne bilo v rokah belokožcev, deliti bi si ga morali z rumenokožci. Kakega pomena bi bilo to za trgovino, industrijo, se ne da natančno premotriti, a to je gotovo, da bi spodrinil Azijat Evropejca že zato, ker je veliko bolj vstrajen, delaven in z malim zadovoljen. Vse to je napotilo Roosvelta, da se je s svojim mogočnim vplivom obrnil

morala „ploh nesti“. Sneli so kaka vežna ali sobna vrata in so ji jih privezali na hrbet. Na pepelnično sredo jih je morala nositi po vasi. Tako so morale prenašati stare device poleg žalosti, da so jim bila zaprta vrata v sveti hram zakonskih sladkosti, še sramoto.

Kedar je kaka žena porodila, tedaj je šel mož gologlav iskat botra. Pokril se ni, tudi če je moral iti eno ali dve uri hoda daleč. Kakor hitro pa ga je dobil, se je pokril in vrnil domov. Nato je poslal enega izmed svojih prijateljev, da mu je dobil še drugega botra, kajti h krstu sta šla vedno dva botra, oziroma dve botri. Dober četrť ure po porodu so prinesli porodnici najboljšega vipavskega vina, ki ga je morala krepko potegniti. Tudi potem je bil najboljši „Vipavec“ njena redna pijača, dokler ni vstala. To pa ni trajalo dolgo časa, kajti tretji ali četrti dan po porodu je žena že zopet opravljala vsa svoja navadna hišna opravila. Dvanajsti ali štirinajsti dan je šla porodnica v cerkev k blagoslovu.

Pri tej priliki naj omenim, da je bila po Krasu in Pivki razširjena prazna vera, da porode ženske večkrat v spanju namesto otroka kačo. Če so to takoj zapazili in jo s šibami topli, se je izpremenila v otroka, ako pa je neopažena odlezla, potem seveda ni bilo ne kače, ne otroka več.

(Dalje prihodnjič).

na obe državi in prevzel posel posredovalca. Kot kraj, kjer se bodo vršila pogajanja se je določilo ameriško mesto Washington.

Med tem gre vojna v Mandžuriji svojo krvavo pot. Poročila govore, da ni rusko moštvo nikakor za sklenjenje miru. Druga govore zopet ravno obratno. Vse pa kaže da se bližamo zopet veliki bitki, kjer so zopet Japonci v ofenzivi, ne pa Rusi, kakor je pred kratkim trdil Linevič. O zmagi te ali one vojske je težko govoriti že naprej. Ko bi bila to prva bitka bi seveda rekel vsak mirnim srcem: Ruska. Ker pa ni prva, je le preverjetno, da bo podobna svojim sestram, bitkam pri Jalu, Liaojangu, Mukdenu, Cušimi, živa priča onemoglosti sedaj vladajočega sistema in obenem bodrilka k prerobenju in pomlajenju.

Dopisi.

Iz Hotedrašice dne 15. junija. Ni dolgo temu ko je „Notranjec“ priobčil nekoliko hotenskih razmer. Mislili smo, da bode postalo boljše, a temu ni tako. Kar uganja naš župnik Jarc se ne godi menda nikjer drugje. Kar ne trobi v njegov rog, je vse izgubljeno in nič vredno. Ko povzdiguje trcijale in Marijino družbo v deveta nebesa, grdi vse druge, kateri mu niso všeč, a so desetkrat boljši kot njegove device. Svojo robotost je sicer že večkrat pokazal, posebno pa se je odlikoval na binkoštnih praznike. Zmerjal je njemu neljube farane z barabami, psi, ničvrednimi ljudmi itd. No, mi se temu ne čudimo, on pač dela tako kakor zna, trnje ne more roditi grozdja. Vspeh njegovih žaljivih pridig pa je, da gre vedno manj ljudi v cerkev. Kdor je le malo bolj razsoden ga že ne gre več poslušat. Le tako naprej, gospod župnik, kmalu boste ostali sami z Vašo Marijino družbo, vse boljše ljudstvo se že odvraca od Vas in tudi med klerikalci se že dani, tudi oni so že siti Vašega paševanja. Priporočali bi Vam pa, da bi si skrajšali Vaš jezik, dokler je še čas, da bi znižali nekoliko Vaše račune, ter ne nakladali ljudem toliko tlake, ker je ta že davno odpravljena. Podučite Vašo Marijino družbo, da je krasti greh, s tem boste orožnikom in gospodarjem prihranili veliko truda, kajti potem ne bode treba „nun“ po dolinah loviti ter jih naznanjati sodniji, in tudi naša vas ne bode omazana radi tega. Konečno Vam še povemo gospod župnik da se nahajate v napredni Hotederšici in ne med Zulukafri. Toliko za danes.

Narodnjaki.

Iz Zagorja na Pivki. Oba binkoštna praznika smo imeli pri nas vzlic jako slabemu vremenu vendar mnogo veselja in nedolžne zabave. Priredil nam jo je naš neumorno delavni nadučitelj gospod Rudolf Horvat, ki je uprizoril s svojimi učenci in učenkami prelepo spevoigro „Letni časi“. Ta igra sestoji iz 15 pravljubkih pesmic in 10 deklamacij. Gotovo je stalo mnogo truda in potrpljenja, da se je mogla priučiti naša šolska mladina vsemu temu! In kako neustrašeno so nastopali naši otroci v deklamacijah ter peli tako lepo, da jih